

PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/36838>

Please be advised that this information was generated on 2019-03-20 and may be subject to change.

Redactioneel

Recent verschenen berichten in de pers over het voornemen van de Europese Commissie om satellietcamera's in te zetten bij de bestrijding van subsidiefraude (*NRC Handelsblad* 26 november 2004). Het gaat om het MARS-systeem (Monitoring Agriculture with Remote Sensing). Door middel van opnames wordt het mogelijk om binnen de agrarische sector inbreuken op milieuvorwaarden op te sporen.

Het bericht roept de vraag op hoe het dan zit met de privacy van de boer. De satelliet die de beelden maakt, zal zich buiten de dampkring bevinden en dus buiten het bereik van het Europese privacyrecht vallen. De verzameling en het gebruik van de satellietbeelden vallen daarentegen weer onder het aardse recht. Het Europese privacyrecht is dan van toepassing. Er is immers een Europese verantwoordelijke (de Europese Commissie). De opnames hebben betrekking op de activiteiten van ingezetenen en worden gebruikt om te beoordelen of die ingezetenen de subsidievoorschriften hebben nageleefd. Derhalve vormen de camerabeelden persoonsgegevens. Het verzamelen en verder verwerken van die gegevens dienen te worden getoetst aan het Europese privacyrecht. Op grond van verordening nr. 45/2001 zijn ook de communautaire instellingen en organen gebonden aan de uitgangspunten van richtlijn nr. 95/46, zoals overgenomen in die verordening. Er moet sprake zijn van een rechtmatig verzameldoel. Er mogen niet meer gegevens worden verzameld dan noodzakelijk voor het doel. De satelliet moet worden voorzien van filters die onrechtmatige verzameling tegengaan. De betrokken personen moeten worden ingelicht dat zij geobserveerd worden. Dat kan via een schrijven vooraf of conform de procedure voor informatievertrekking achteraf. Ook kan aan de informatieplicht worden voldaan door op de betreffende percelen bordjes te plaatsen dat er sprake is van cameratoezicht vanuit de ruimte. Aangezien de scherpte van de hedendaagse camera's het mogelijk maakt om vast te stellen tot welk ras iemand behoort (bijvoorbeeld: blank) en of er sprake is van medische relevante feiten (bijvoorbeeld: draagt bril) zal al snel een verwerking van bijzondere gegevens moeten worden verondersteld en gelden daarop toegesneden aanvullende waarborgen. De Europese Commissie riskeert een voorafgaand onderzoek op grond van art. 27 van verordening nr. 45/2001 en aanmelding van de verwerking bij de Europese Commissioner. Indien een satellietexploitant wordt ingeschakeld is sprake van een bewerker. Zou bijvoorbeeld gebruik worden gemaakt van de Franse faciliteiten in Guyana (Zuid-Amerika) dan is sprake van een bewerker in een derde land. Een boeiende vraag is of de doorgifte van signalen vanuit de satelliet naar een grondstation in Guyana moet worden beschouwd als een doorgifte in de zin van art. 25 van de richtlijn (art. 9 van de verordening). Indien de stelling juist is dat de richtlijn geen extraterrestriale werking heeft, wordt de zaak gecompliceerd. Mogelijk kan de informatiestroom vanuit de satelliet via Guyana als bewerkersactiviteit aan de Europese Commissie worden toegerekend. Dat betekent echter niet automatisch dat het derdelandendoorgifteredime geldt, omdat de doorgifte niet vanuit de Europese Unie plaatsvindt, maar vanuit de ruimte. Mogelijk heeft de Europese Commissie onbewust een geniale oplossing gevonden voor de problemen rondom het onbegrijpelijke doorgifteredime. De Europese boer wordt in ieder geval wel beschermd tegen de aardse component van de verwerkingsprocessen.

Dit brengt ons natuurlijk op de vraag hoe het zit met de Amerikaanse spionagesatellieten. Ook de Amerikanen dienen te voldoen aan de eisen van de Europese privacyrichtlijn. Art. 4 lid 1 sub c van de richtlijn bepaalt dat de regels van de richtlijn van toepassing zijn indien de voor de verwerking verantwoordelijke niet gevestigd is op het grondgebied van de Gemeenschap en gebruikmaakt van al dan niet geautomatiseerde middelen die zich op het grondgebied van een lidstaat bevinden. Ook hier moet de vraag beantwoord worden of sprake is van een vestiging op het grondgebied van een lidstaat. Gezien het veronderstelde ontbreken van extraterrestriale werking van richtlijn nr. 95/46 ben ik echter bang dat de Amerikanen gewoon hun gang kunnen blijven gaan. Misschien wordt het tijd dat richtlijn nr. 95/46 extraterrestriale werking krijgt. Op het gebied van de databescherming kun je immers niet voorzichtig genoeg zijn! (Jan Berkvens)